

UTRDITEV VELIKEGA UGLEDA

IZREDNA STERIJINA NAGRADA REŽIJI IN NAGRADA KRITIKE

Z gostovanjem Narodnega gledališča iz Prage, ki je v nedeljo zvečer uprizorilo Krleževe Glembajeve v režiji Václava Hudečka, so se končale letošnje 23. jugoslovanske gledališke igre, popularne pod imenom Sterijino pozorje. V konkurenci za nagrade se je tudi letos predstavilo 8 predstav, ki jih je izbral letošnji selektor Vladimir Stamenković. Med njimi sta bili tudi dve slovenski; Hiengov Večer ženinov v izvedbi MG iz Ljubljane in režiji Zvoneta Sedlbauerja ter Šeligova Čarovnica iz Zgoranje Davče v režiji Dušana Jovanovića in izvedbi celjskega gledališča.

Kot je znano, se je letos prijavilo za Pozorje kar 41 gledališč z 59 predstavami. Te so najprej izbirali republiški selektorji (za Slovenijo: Aleš Berger, Leopold Suhodolčan in France Vurnik), ki so glavnemu selektorju predložili 26 predstav. V ta ožji izbor je prišlo 12 sodobnih dramskih del in kar 14 predstav po besedilih jugoslovanskih klasikov. Selektor je program 8 predstav razdelil v tri vsebinske sklope: Krležine drame (Golgota, Glembajevi), izvorne drame iz kmečkega sveta (Cas petja, Kamen za pod glavo) ter drame, ki raziskujejo vprašanje avtentičnega življenja v svetu meščanstva (Naši sinovi, Noč ženinov, Čarovnica... Odprto morje). V utemeljitvi svojega izbora je Stamenković zapisal o celjski predstavi med drugim tudi tole: »Čarovnica iz Zg. Davče je globalna scenska metafora o usodi avtentičnega človeka v svetu potrošniške družbe, v svetu meščanske civilizacije.« V predstavi služi nekaj globoko demokratičnega, ko avtorja razmišljata o možnosti obstanka spontanega in organskega v svetu grobega materializma, ki nas obdaja. »Četudi se s tako predstavo sveta ne strinjamo, avtorjema ne moremo oporekati, da se ne lotevata bistvena, nečesa, od česar zavisi naš obstoj.« Po Stamenkovičevem mnenju Jovanović odkriva na trenutke prav očarujočo obliko za izpovedovanje idej, ki so vsebovane v besedilu. »To je predstava z izjemno gledališko močjo, v katere drugem delu deluje vse tisto, kar ločuje gledališče od golo literaturne: scena, kostum, luč, igra, ki mi reducirana na golo recitiranje dialoga.«

Podatki in citati, ki sem jih navedel zgoraj, imajo samo ta cilj, da bi bralcem z njimi vsaj delno predstavil okvir, v katerem so nastopili letos celjski gledališčniki. Da se nad stvaritvami tega ansambla ne navdušuje le del kritike, je najlepše doka-

zala predstava v nabito polni veliki dvorani Srbskega narodnega gledališča, ki jo je festivalsko občinstvo sprejelo z velikim zanimanjem in na koncu pozdravilo ansambel z dolgotrajnim iskrenim aplavzom ter skoraj enoglasnim navdušenjem. Čeprav novosadski oder gotovo ni omogočil vsega, kar si je bil zamislil režiser, je bila dovolj izrazita, da so takoj po njej izjavili nekateri gledalci naslednje: Zlatibor Vučinić, študent: »Audio-vizualni učinki so izjemni. To je režiserska predstava, čeprav tudi tekst sili k razmišljanju.« Slobodan Kljajić, študent: »To je najbolj režiserska predstava, kar sem jih videl v zadnjem času.« Jovan Čirilov, umetniški direktor BITEF: »Zelo kompleksna predstava, ki govori o osnovnih življenjskih vprašanjih novega časa v okviru sodobnega gledališkega izraza. Mislim, da je besedilo zelo dobro, ker vsebuje iskreno in avtentično poetiko.« Mladen Brabarić, igralec: »Mislim, da je predstava genijalno narejena, briljantno idigrana, njen konec je pravi odgovor Okrogli mizi kritike.« Zagorka Radović, kritičarka: »Edina predstava na Pozorju, ki angažira, ki se daje in sprejema z vsemi

čuti.« Ljubiša Georgijevski, režiser: »Mislim, da nam je Jovanović pripravil sijajno učno uro. Festival se je končno začel.«

In še nekaj citatov z Okrogle mize kritike, ki se je odvijala naslednje dopoldne po predstavi. Slobodan Kljajić: »Dušan Jovanović nam je ponudil primer evropskega gledališča. Tomislav Ketig: »Besedilo in režija sta šla po različnih poteh, a smo videli kljub temu zares akrovativno stvaritev, totalno gledališče.« Nando Roje, operni režiser: »Ideja igre je protest proti potrošniški družbi. Milada Kalezić nam je predstavila ekspresivno igro, v kateri je sodelovala z vsemi svojimi čuti. Moti me hiter prehod iz naturalizma v fantastiko.« Slobodan Miletić: »Topel sprejem pri občinstvu je rezultat nespornega — malo-meščanstvo ploska Wagnerju in Straussu.« Milan Mitić: »Šeligovo besedilo je le predtekst za predstavo, režiser je na odru izvedel svojo kreacijo in izkoristil pri tem vse razpoložljive rekvizite.« Dragan Klaić: »Predstava ni le tehnična atrakcija, paša za oči ali eksperiment. Če ne bi bilo soustvarjalne prisotnosti vseh sodelujočih, predstava ne bi bila popolna...

Predstava vsebuje totalno duhovno agresijo, ki je podana scensko vznemirljivo, da bi izrazila fašistoidne težnje določene kulture, ki vsebuje notranji razkroj.« Svetozar Piletić: »To je predstava, ki je prodrla do vseh črtov. V trenutku, ko se je oder zamajal v lučeh, smo prodrli od Darinkinega sveta.« Celjska predstava je dobila na okrogli mizi povprečno oceno 4,37 in s tem visokim rezultatom prevzela vodstvo vju-ocenah kritikov.

Poleg festivalskega občinstva in zbora kritikov iz vse Jugoslavije in tujine je svoje dobro mnenje o predstavi izrazil tudi uradna žirija (Tvrтко Kulenović, Muharem Pervić, Goran Stefanovski in Rade Serbedžija), ki je podelila izredno Sterijino nagrado režiserju Dušanu Jovanoviću. Če smemo verjeti stalnim spremljevalcem SP, je bila letošnja bera predstav po kakovosti izjemno dobra, zato je uspeh Celjanov pri občinstvu, kritiki in žiriji toliko vrednejši in kot tak velika obveznost in spodbuda hkrati; kolektivno gledališča in širši družbeni sredini v kateri to gledališče deluje.

SLAVKO PEZDIR